

[Miljøministeren.]

diskuterede disse ting i fjor, at det var så åbenbare eksempler, man kom frem med.

Men lad nu det ligge. Lad os kalde det detaljer eller hovedsager, ligesom vi nu har hjerte til. Jeg har altså den opfattelse, at planlægningslovgivningen, strækkende sig over land- og byzonenloven, region- og landsplanloven og den revision af den kommunale planlægning, som nu forestår, er et stort hele, og spørgsmålet om de enkelte situationer, hvor, som det er sagt, private interesser kan lægge sig hindrende i vejen for en offentlig planlægning, er et lille bitte hjørne. Det må dog vist erkendes.

Jeg mener altså, at vi bør se disse ting i sammenhæng. Nu må vi jo se, hvad vi kan komme til i udvalget, og så må, som hr. Auken siger, folketingets flertal jo vise sig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om fysik planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om værdisikret (indeksreguleret) opsparing og finansiering [af Dahlgaard m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (Nr. XXVII) findes i tillæg A. sp. 1691, fremsættelsen i tidenden sp. 1919).

Forslaget sættes til forhandling.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Taletiden for ordførere og medlemmer er i første omgang 10 minutter, idet den mellem

partierne aftalte begrænsning af taletiden ikke gælder i denne sag.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen):

Formålet med dette forslag til beslutning, der er fremsat af det radikale venstre og socialdemokratiet, er jo dels at fremme opsparingen i pengeform, dels at tilvejebringe forudsætninger for indeksregulerede udlån, især til boligbyggeri.

Hvad det første formål angår, kan vist ingen benægte, at der er behov for at skabe bedre vilkår for den opsparing, der foregår i form af pengeværdier, og som derfor lider under inflationen og under de stærkt stigende priser. Det er vel indlysende, at folk, der skal have anbragt pengeopsparing, gerne vil have mulighed for at kunne gøre det på en pristalsreguleret måde, og det kan ikke nægtes, at de senere års prisstigninger har skabt hårde vilkår for den del af opsparingen, der er anbragt i obligationer eller som indlån.

Hvad det andet formål angår, udlånssiden, er det jo naturligt nok, at folk, der skal optage lån, i visse tilfælde kan føle sig fristet til at bruge en låneform, hvor renter og afdrag i de første år bliver lempelige. Risikoen er naturligvis, at disse rent øjeblikkelige fordele kan komme til at virke uforholdsmæssig stærkt, så man ikke tager tilstrækkeligt hensyn til, at indeksreguleringen på længere sigt kan føre til måske endda meget væsentlige stigninger i ydelserne. Man risikerer, det bliver sådan lidt af det, lægerne kalder en indslumringspille, som man falder godt i søvn på, men hvor man så til gengæld har det dårligt sent på natten.

Ingen kan jo vide, hvor store stigninger der over en længere periode kan blive tale om i prisniveauet. En låntager vil ikke normalt være i stand til at skabe sig noget særlig godt overblik over sine muligheder for at klare de stigende forpligtelser. Man må også huske på, at ligegyldigt hvilket indekstal man regulerer fordringerne efter, er det vel temmelig sikkert, at ikke alle grupper af låntagere kan regne med at få deres indtægt

[Økonomiministeren.]

forøget tilsvarende. Nogle får vel større indtægtsstigninger, andre lavere end dem, der følger prisudviklingen.

Så er der spørgsmålet om virkningerne på det øvrige lånemarked. Jeg tror heller ikke, forslagsstillerne på nogen måde forestiller sig, at dette skulle blive den eneste låneform i fremtiden. Der vil være mange låntagere, sikkert de fleste, der foretrækker de sædvanlige låneformer, og det vil jo betyde, at der kan komme konkurrencesituationer, hvor de, der på et sent tidspunkt står over for meget store ydelser på de pristalsregulerede lån, får svært ved at klare sig i konkurrencen med de debitorer, der i sin tid valgte sædvanlige lån. Der er en risiko for ubalance her, som jeg må have min frygt for kan føre til krav, eksempelvis om statsindgreb, for at afværge den ulighed, som man vil hævde der er opstået.

Jeg tror derfor, at hele denne sag kræver en omhyggelig undersøgelse. Fører overvejelserne til det resultat, at man bør gøre det muligt at iværksætte sådanne indeksreguleringer af fordringer, så skal der nogle lovændringer til, som forslagsstillerne jo også har forudset.

For det første er det sikkert rigtigt, at man bør gennemføre en lovgivning, der klart lovfæster skatteforholdene for sådanne fordringer, og dér vil det være rimeligt, om man gør det på den måde, forslagsstillerne er inde på, at parterne ligesom efter de gældende regler bliver indkomstbeskattet af de egentlige renter af lånene og får fradrag for de egentlige renteudgifter, mens selve opskrivningsbeløbene holdes udenfor.

Jeg vil dog gerne sige, at det vel ikke er så sikkert, at det gennem en sådan skatteregel sikres, at der ikke kan komme noget provenutab for staten. Man kan da meget vel tænke sig, at låntagerne i gennemsnit har en højere marginalbeskatning og derfor får større fradragmuligheder end långiverne i en sådan situation. Der behøver ikke at være balance på dette punkt. I forslagsgets punkt 2 ønskes det opstillet som en forudsætning for indekslånene, at de penge- og kreditinstitutter, der bliver mellemlid mellem låntagere og långivere, til enhver tid skal have lige store beløb i indeksregulerede aktiver og passiver. Jeg tror, det bliver svært at sikre en sådan balance i pengeinsti-

tutterne. Man må forudse, at de indeksregulerede aktiver og passiver på ingen måde behøver at have samme løbetid; selv om der måske er balance til stede på et givet tidspunkt, kan der blive uligevægt på et senere tidspunkt, hvis man tænker sig, at udlån opsiges, mens indlånene ikke kan opsiges på tilsvarende måde, eller pengene ikke kan genplaceres på indekstilvilkår. Man kunne så selvfølgelig tænke sig, at pengeinstituttet måtte have ret til altid at opsiges indlånene med kort varsel. En uopsigelighed fra begge sider for bestemte tidsperioder vil heller ikke sikre mod uligevægt. Lån kan blive nødlidende eller gå helt eller delvis tabt.

Der er altså nogle ganske alvorlige problemer, der skjuler sig bag denne enkle formulering at man skal sørge for, at pengeinstitutterne til enhver tid har lige store indeksregulerede aktiver og passiver. Tilsynet med banker og sparekasser ville utvivlsomt i situationer, hvor et pengeinstitut kom til at stå med større forpligtelser over for indlånssiden, end der er dækning for på udlånssiden, kræve, at der da blev sat midler fra til dækning af den risiko, der her foreligger, og det kunne i givet fald blive nok så betydelige beløb.

Det er én af grundene til, at pengeinstitutterne jo allerede har givet udtryk for stor betænkelighed over for hele den tankegang, der kommer til udtryk i forslaget. Der er, har jeg bemærket, allerede fremsendt en redegørelse fra Danske Bankers Fællesrepræsentation til det politisk-økonomiske udvalg omkring hele denne problemkreds.

Jeg skal også kort sige, at man må nære frygt for, at de to forskellige obligationstyper på obligationsmarkedet vil betyde, at der bliver megen uro på markedet, større forskydninger, end vi ellers ville få. Der vil opstå problemer i en situation, hvor man tænkte sig en fri eksport af obligationer, forskydninger i kursforhold, og det vil virke som en slags inflationstermometer, der vil accentuere inflationsforventningerne i ethvert givet øjeblik.

Jeg skal endelig tilføje, at så vidt jeg kan se, taler de udenlandske erfaringer med indeksregulering af fordringer ikke i særlig grad for, at man skulle kaste sig ud i noget sådant.

Konklusionen er altså, at regeringen må nære betænkeligheder ved at gennemføre

[Økonomiministeren.]

ordninger med indeksregulering af fordringer, og jeg vil gerne opfordre til, at dette forslag — jeg ser meget vel det rimelige i, at man får hele denne sag drøftet, og kan for så vidt anerkende det initiativ, som er taget — får en meget omhyggelig behandling, og jeg skal på finansministerens og på egne vegne tilsige, at vi vil bistå det bedste, vi kan, til at få spørgsmålet grundigt belyst under den kommende udvalgsbehandling.

Per Hækkerup (S):

Som medforslagsstiller føler jeg trang til at komme med en betinget tak til økonomi- og handelsministeren for de bemærkninger, hvormed han har ledsaget dette forslag til folketingsbeslutning. Jeg anerkender, at ministeren anerkender, at der i og for sig ligger en god tanke bag ved forslaget, og jeg kan også godt se, at der i adskillige af de bemærkninger, ministeren gjorde om vanskelighederne ved at virkeliggøre et sådant forslag, ligger noget rigtigt.

Jeg tror, det er rigtigt, at der utvivlsomt er et behov for at skabe bedre vilkår for opsparing i pengeværdier. Det er et af hovedmotiverne bag ved forslaget, som ministeren også nævnedes det. Jeg har ikke set noget bedre forslag end det, vi her har lagt frem til sikring af sådanne bedre vilkår for opsparing, der ikke anbringes i realværdier.

Ministeren omtalte det andet hovedformål, nemlig dette, at man ved anvendelsen af indeksregulering i finansiering af byggeriet vil kunne bedre den situation, som vi i øjeblikket har med hensyn til finansieringen af byggeriet. Jeg skal da ikke udelukke den omstændighed, at den, der går ind på at tage et sådant lån, jo kan have lidt vanskeligt ved at overskue, hvordan fremtidens prismæssige udvikling vil komme til at forløbe, men jeg vil jo nok tro, at al erfaring viser os, at selv om optagelsen af et sådant lån på indeksregulerede vilkår medfører, at man kommer til at få en tilskrivning efter vort forslag svarende til pristalsudviklingen, så ved vi jo, at indtægterne i hvert fald hidtil ikke har saktet agterud i deres udvikling i forhold til priserne. Det vil sige, at forudsættes dette at blive ved, vil det også for låntagerne være overkommeligt at påtage sig udgifterne ved en sådan opskrivning af

lånene. Når man dertil lægger, at formålet jo er at søge at dæmpe renteudviklingen, så tror jeg nok, når man vejer fordele og ulemper mod hinanden, man må sige, at fordelene betydeligt overstiger ulemperne.

Jeg kan ikke vurdere, hvad virkningerne vil blive på det øvrige lånemarked. Det er nok tænkeligt, at der i hvert fald i en overgangsperiode vil opstå nogle problemer med hensyn til indpasningen af denne nye form for pengeanbringelse i forhold til de traditionelle former, men jeg tror i og for sig ikke, at det vil være andet end overgangsvanskeligheder, og i hvert fald vil vi jo da forholdsvis hurtigt — det vil sige i løbet af få år — have indvundet erfaringer, der kan nyttiggøres i en eventuel revision af bestemmelserne.

Jeg forstår, at ministeren er enig i, at skal denne låneform praktiseres, hvad vi altså meget gerne ser, så må det have de skattemæssige konsekvenser, som vi har nævnt i forslaget, og det mener jeg også er ganske åbenbart og ganske indlysende; her er der altså, forstår jeg, ikke nogen uoverensstemmelser. Når ministeren derimod mener, at det kan være lidt vanskeligt at gennemføre balancen i pengeinstitutterne, så tør jeg heller ikke udelukke, at der her kan opstå nogle problemer. Jeg mener imidlertid, at det er problemer, som, hvis de opstår, i løbet af en forholdsvis kort periode vil kunne bringes i balance igen, og jeg tror, at det hovedsynspunkt, at man skal opretholde en sådan balance imellem indeksregulerede indlån og udlån, er rigtigt.

Jeg skal endelig gøre den bemærkning til det, ministeren sagde, at når ministeren mener, at det kan tænkes, at låntagerne vil have en højere marginalskat end långiverne, så ved jeg ikke rigtig, hvor man skal hente belæg fra for en sådan vurdering, men jeg tror ikke, det er noget, der kommer til at øve afgørende indflydelse på statsfinanserne. Hvis der virkelig skulle være en sådan marginalforskel, vil den være så lille, at det ikke efter min opfattelse kan øve nogen indflydelse på vurderingen af forslaget.

I det store og hele er fordelene ved at lave en sådan ordning med indeksreguleret opsparing og kreditgivning jo den, at her er det ikke staten, her er det ikke skatteborgerne, der skal betale for værdigarantien,

[Per Hækkerup.]

sådan som det har været ved de tidligere former for pristalsgaranterede opsparingsordninger. Det er meningen, at ordningen skulle kunne hvile i sig selv, sådan at staten ikke kommer til at yde noget bidrag til ordningens opretholdelse, og jeg kan altså ikke forestille mig, at det skulle være andet end meget marginale virkninger, der i givet fald kunne blive tale om med hensyn til den statsfinansielle stilling. Alle disse forhold taget i betragtning mener jeg altså, at forslaget er rigtigt.

Når ministeren så siger, at det er noget, der må overvejes meget grundigt, så måtte man jo være et skarn, hvis man ikke var enig i det synspunkt. Og da der ikke foreligger en afvisning fra regeringens side af forslaget, men jeg må forstå det som en villighed fra regeringens side til at gå ind i drøftelser af forslaget og forslagets konsekvenser, så vil jeg på mit partis vegne gerne give tilslutning til, at vi under udvalgsarbejdet omkring forslaget til folketingsbeslutning virkelig går grundigt til værks, sådan at de problemer, ministeren har rejst her, og andre problemer, som måtte blive rejst under debatten, kan blive så godt belyst, som det nu engang er muligt, når man vover sig ind på nydannelser på dette område.

Sådan som udviklingen har formet sig, ser jeg også dette forslag som et led i bestræbelserne på at dæmpe den videre inflatoriske udvikling. Hvis forslaget får den tilsigtede virkning, nemlig at stimulere den private opsparing, vil det derigennem øve en vis, om end begrænset, indvirkning på den inflatoriske udvikling, og det vil efter min opfattelse være særdeles hensigtsmæssigt, at vi udnytter alle de midler, vi har til at søge at dæmpe inflationen.

Jeg kan altså sige, at den relativt velvilige modtagelse fra regeringens side vil vi gerne besvare med tilsagnet om et grundigt udvalgsarbejde, der kan belyse alle sider af problemet. Så er jeg overbevist om, at den skepsis, der måske kan være hos ministeren eller nogle af ministerens kolleger i regeringen eller i venstres gruppe, nok vil blive overvundet, sådan at vi kan finde en hensigtsmæssig form for gennemførelsen af en sådan nydannelse inden for opsparingsområdet og inden for kapitalmarkedet.

Glistrup (FP):

Når socialdemokratiet er meddrivkraft til ny økonomisk lovgivning, er det almindeligste jo, at det er noget bagstræverisk noget, der bare forsøger at fastholde bestående positioner. Det gælder den opdeling i land og by, som vi tidligere har diskuteret i dag, zonelovgivningen; det gælder den forbrugerombudsmand, der får til hovedopgave som en kølle at slå ned på og hindre alle nye spirer i at udvikle sig; det gælder stavnsbindingen i medfør af kapitalvindingsskatten; det gælder forsøgene på at forhindre tandlæger i at blive skibsredere, byfolk i at blive landbrugere. Det gælder i en lang række, i hundredvis af eksempler, at dér er socialdemokratiets indflydelse, det parti, der har haft magten i Danmark i den sidste generation, først og fremmest den, at man fastfryser udviklingen, fastholder de veletableredes positioner.

Derfor må man så afgjort møde det med glæde, når man hos et sådant parti øjner bare et tilløb til at forstå, at skal vi udbygge og udvikle den sociale standard her i landet, således som både tingets to største partier og tingets øvrige partier ønsker det, ja, så må det simpelt hen ske ved at give kontraktfriheden de bredest mulige spillerum. Det er fra det private initiativ, fra kontraktfrihed, at vi får det virkelige grundlag for den velstands fremgang, som skal være basis for social fremgang her i landet, og det forslag, der foreligger her, er jo først og fremmest et forsøg på at udbygge den kontraktfrihed, som Christian den Femte har fastslået for snart 300 år siden i Danske Lovs 5. bog, og som på et område som dette ikke har den fornødne udbygning, den fornødne opbakning, fordi inflationsproblemet er så relativt nyt, som det er. Derfor må man sådan set hilse en omvendt synder mere velkommen i himmerige, end man måtte, hvis forslaget f. eks. var kommet fra det konservative folkeparti eller andre, som normalt hylder kontraktfrihedens grundsætninger.

Hermed har jeg næsten sagt alt det gode, jeg kan sige om det initiativ, der er i denne sag, for ud over at man gør opmærksom på, at der er et problem, der, som økonomiministerens omtalte det, fortjener en omhyggelig overvejelse i udvalg, er det faktisk ikke vi-

[Glistrup.]

dere velgennemtænkt, hvad der står i det foreliggende forslag.

Man foreslår, at den del af renten af långivningsvederlaget, som skal erlægges som indeksregulering, skal være en skattefri fordel for den, der får den, og ikke fradragsberettiget for den, der yder den. Da der realøkonomisk er tale om en rente, er det formentlig en forkert placering af skatten. Det bør formentlig være således, hvis man skal lovgive, at disse indekssydelse skal være fradragsberettigede hos låntageren, men så sandelig også skattepligtige hos den, der modtager dem fra långiveren.

Det er jo helt oplagt, at et sådant forslag bestemt ikke er uden provenumæssige relationer, som også økonomiministeren var inde på, for selvfølgelig vil man, når man får en klar skatteregel, få en tilskyndelse til, at der vil blive disponeret efter den, sådan at hvad enten man vender reglen på den måde, forslagsstillerne gør her i forslaget, eller på en anden måde, så vil der sikkert under alle omstændigheder komme provenutab. Men det er jo da rigtigt, at det ikke kan være det afgørende. Det afgørende må være, at man har en klar regel, og denne klare regel skal formentlig være med 180 graders drejning i forhold til det, forslagsstillerne kommer med.

Endnu mere urimeligt er jo imidlertid det andet punkt i selve forslaget med, at man skal forlange, at banker, forsikringselskaber osv. skal have lige store beløb i indeksregulerede aktiver og passiver.

For det første er, som økonomiministeren allerede har påpeget det, en sådan regel ikke teknisk gennemførlig i det praktiske liv, efterhånden som kontrakterne afvikles. Men dertil kommer, at den formentlig heller ikke er rimelig. I det omfang, man vil opretholde barnepigerregler i banklovgivningen, lovgivningen om kreditforeninger o. lign., må det selvfølgelig ske på den måde, at man siger, at kun så og så stor en procent af egenkapitalen — eller hvordan man nu vil fastsætte det — må være placeret i indeksregulerede udlån, men man kan ikke få opretholdt denne fuldstændige balance på den måde, man tilsligter med forslaget.

Det allerinteressanteste ved dette forslag er imidlertid ikke, hvad der står i selve teksten, men hvad der står i bemærkningerne,

nemlig at man fra forslagsstillerne side lægger vægt på, at ordningen ikke påfører det offentlige økonomiske byrder i form af forpligtelse til at dække voksende indeksreguleringsbeløb. Gid det dog er sandt! Jeg står her og føler mig som på vej ind i gåsegården — det er nogle ræve, der taler for mig — når man siger sådan noget i bemærkningerne. Er meningen med dette i virkeligheden ikke, at når man ikke kan komme igennem med, at staten skal smide milliarder ud til det almennyttige boligbyggeri, for at dets fejlslagne dispositioner kan blive finansieret via en sådan ordning, så forsøger man at få et trappetrin til senere at kunne komme ind i den slags urimelig lovgivning ved at lade det offentlige få lejlighed til at dække over for de sociale boligelskaber, når man først har opbygget det, man nu får opbygget, den kontraktmæssige statut vedrørende de indeksregulerede opsparinger?

Her ser jeg den virkelige fare for, at man eventuelt i et nyt folketing vil bygge videre ud fra, at nu har man i dette folketing fået kontraktfriheden igennem, fået gennemført ordningerne i praksis i banker, i kreditforeninger og i forsikringselskaber, og så kommer man på et senere tidspunkt og siger, at staten skal kautionere, når folketingsflertallet er forlovet med de pågældende låntagere i almennyttigt byggeri, eller hvad der nu er tale om. Det er vel nok den største risiko, at disse betragtninger i motiverne ikke holder, og derfor er vi i fremskridtspartiet først og fremmest bange for, at vi ved at støtte dette forslag giver fanden vor lillefinger, og at vi risikerer, at han tager hele armen med.

Men all right, vi er jo ikke særlig krysteragtige af os i vort parti, så lad os da gå ind i den velvillige og omhyggelige udvalgsbehandling, som økonomiministeren omtalte. Jeg tror nok, at det er helt andre problemstillinger, som trænger sig på i relation til indeksreguleret opsparing, problemer om, hvorvidt man skal give deklatorisk lovgivning på dette nye kontraktfelt for, hvad der skal gælde, hvis parterne har skrevet en ufuldstændig eller en tvivlsom kontrakt, at man dér har et sæt regler, der kan hjælpe med forståelsen af det, regler om ændringer i tinglysningsloven, regler om, i hvilket omfang man kan tillade kreditforeninger, banker og sparekasser at gå ind på dette nye område. Det er sikkert den slags felter, der i

[Glistrup.]

praksis trænger sig meget mere på. For udgangspunktet er jo, at hvem som helst, Pedersen og Jensen, kan indgå, som de vil, aftaler om indeksregulerede ordninger, så man i gældsbreve og underholdsbidragskontrakter, og hvad man nu ellers kan tale om, indfører pristalsregulering. Det er noget ganske almindeligt, det forekommer jo også på arbejdsmarkedsområdet, at man har de pristalsregulerede aftaler, men det er på de andre punkter, det, der falder ind under justitsministeriet, til en vis grad under handelsministeriet og boligministeriet, trangen melder sig for at få klare regler. Og det er med dette sigte, vi i fremskridspartiet går ind i udvalgsarbejdet. Vi vil være velvillige, men påpasselige. Det er tiltrængt, når man ser et forslag som det foreliggende.

Enggaard (V):

Socialdemokratiet og det radikale venstre har valgt i fællesskab at lancere et forslag om værdisikret opsparing. Det hedder i bemærkningerne til forslaget, at sigtet med denne nye ordning skulle være at muliggøre finansiering af nyt boligbyggeri med en lav udgangsleje.

Sigtet med forslaget er prisværdigt, at man vil styrke den del af opsparingen, som ikke sker i fast ejendom o. lign., for derved at dæmpe inflationen. Umiddelbart lyder forslaget besnærende, men det vil utvivlsomt i praksis være forbundet med betydelige vanskeligheder, og der vil være en række ulemper knyttet til systemet.

Forslaget pålægger finansministeren at fremsætte lovforslag om reglerne for en indeksreguleret opsparing, således at kompensation for pengeforringelse er skattefri, ligesom den modsvarende udgift for skyldneren ikke skal være fradragsberettiget udgift.

De vanskeligheder, som er knyttet til forslaget, vil nok ikke mindst gælde for erhvervene, der kun meget vanskeligt vil kunne binde sig for en regulering af gælden efter en inflation, som man ikke kender ud i fremtiden. Dermed turde også mulighederne for, at banker og sparekasser kan gå ind i systemet, være stærkt begrænsede. Det vil de også være allerede i kraft af de regler, som er formuleret, hvorefter der til enhver tid skal være balance mellem aktive og passiver i indeksregulerede lån. Det har allerede været

berørt tidligere i debatten i dag. Man tør næsten ikke tænke på, hvor kompliceret en opgave dette vil kunne blive i praksis.

Det fremgår ikke af forslaget, i hvilket omfang forslagsstillerne forestiller sig, at det nuværende obligationsmarked vil gå over på indekssystemet, men da det jo er en klar hensigt med forslaget at anvise en finansieringsmulighed for i hvert fald 8.000 sociale boliger om året plus formentlig en del af det private byggeri, er der vel tænkt på udstedelse af langfristede obligationer for adskillige milliarder kroner pr. år. Jeg tror, at denne kombination af normale obligationer og indeksregulerede obligationer på det samme marked vil være forbundet med adskillige problemer. Det er belyst over for folketingets politisk-økonomiske udvalg for et års tid eller så siden, jeg tror i øvrigt i et udmærket bilag, undertegnet af hr. Per Hækkerup, hvoraf jo også fremgik en række af de problemer, som er knyttet til det at have omsættelige indeksregulerede obligationer i den situation, som må forudses inden for det europæiske fællesmarked, hvor vi går frem imod, at dette obligationsmarked skal gøres frit. Jeg går ud fra, at begge de to forslagsstillende partier fortsat vedstår, at et frit kapitalmarked inden for de 9 landes fælles marked er målsætningen.

Jeg skal ikke her gå langt ind i spørgsmålet om, hvordan huslejeudviklingen i indeksfinansieret byggeri vil kunne forme sig. Det er ting, som utvivlsomt mere hører en boligdebat til end denne principielle debat i dag. Men der er som bekendt mulighed for, at der efter få år opstår udlejningsvanskeligheder for det først byggede boligbyggeri, finansieret efter indeksmetoden, og i sådanne situationer ved vi desværre erfaringsmæssigt, at der rejses krav om ny statsstøtte, mens nybyggeriet samtidig forceres, fordi udgangslejen er billig. Man kan stille spørgsmålstegn ved, hvad renten for en sådan indeksfinansiering i virkeligheden vil blive, og om den vil kunne blive så lav som det, man forudsatte under forårets boligforhandlinger, hvor der jo regnedes med ca. 2½ pct. i egentlig rente.

Man vil forstå, at venstre nærer betænkeligheder ved at cementere den opfattelse, at en kraftig inflation er en given ting, og med det som udgangspunkt indrette alt derefter. Vi finder, at det forslag, som er fremsat,

[Enggaard.]

ikke er egnet til at løse alle inflationens problemer, og vi mener ikke, at finansieringen af nybyggeriet bør ske ad denne vej. Men vi har selvsagt ingenting imod, at de muligheder, som her er skitseret, belyses under et udvalgsarbejde. På den måde kan de skavanker og de vanskeligheder, som er forbundet med systemet, utvivlsomt træde klarere frem. Jeg mener, at hvis et sådant udvalgsarbejde skal ske, da bør det foregå i folketingets politisk-økonomiske udvalg, hvor man i forvejen har en række af de vanskelige økonomiske problemer til behandling, som også vil være knyttet til dette forslag.

Stetter (KF):

Forslagsstillerne ønsker at fremme den private opsparing, herunder langtidsopsparingen. Den konservative gruppe kan nu som før tilslutte sig denne målsætning.

Forslagsstillerne har hidtil konsekvent fjernet alle skattebegunstigede opsparingsordninger og har konsekvent bekæmpet forsøg på at gennemføre nye forslag. Nu kommer så de samme politiske partier og foreslår folketinget at indføre et værdisikret opsparingsarrangement. Betalingen for værdisikringen skal præsteres af låntagerne, og det vil ifølge forslaget være personer og foretagender, der som hovedregel er i alvorlig trang for kapital. Disse låntagere kan som andre naturligvis ikke overse udviklingen i inflationen herhjemme. Det vil automatisk føre til stor utilfredshed hos de pågældende låntagere. Systemet har jo været prøvet i Finland og udviklede sig netop således, at låntagerne endte med at være stærkt misfornøjede. Det kan føre til, at det offentlige drives til at betale den kompensation for inflationen, som lånmodtagerne egentlig selv skulle betale. I hvert fald på længere sigt er der en risiko for, at dette bliver resultatet. Samtidig er det indlysende, at den foreslåede ordning omgående vil påføre statskassen et provenutab. Der kan nævnes flere eksempler, men lad mig nøjes med et enkelt: en skatteyder med en høj trækprocent vil kunne opnå en skattelettelse ved at optage et traditionelt lån med normal fradragret for betalte renter og samtidig købe indeksregulerede fordringer, hvor en væsentlig del af ydelsen er skattefri indtægt.

Jeg er enig med hr. Glistrup i, at der vil blive spekuleret i denne ordning, og jeg kan tilføje, at der formentlig vil blive spekuleret mere i denne ordning end i nogen af de øvrige skattebegunstigede ordninger, som vi tidligere har kendt. Jeg er derfor helt uenig med hr. Per Hækkerup, når han mener, at systemet ikke vil koste skatteyderne penge.

Med andre ord: forslagsstillerne er nu rede til at acceptere en metode, som de tidligere har bekæmpet med alle til rådighed stående midler. Nu vel, forslagsstillerne skal roses for, at de omsider erkender, at det er nødvendigt at stimulere den private, kontante opsparing; med den nuværende inflations-takt kommer denne opsparing ikke af sig selv. Men omvendt må forslagsstillerne holde op med at kritisere og bekæmpe andre partiers forslag til skattebegunstigede ordninger. Der skal jo være nogen ræson og nogen konsekvens og logik i tingene.

Jeg kan kun komme til det resultat, at der nu i folketinget er klart flertal for princippet om at præmiere privat kontant opsparing og straffe gældsætning. Dette er glædeligt, og måske kan flertallet udmøntes i praktiske resultater. Den konservative gruppe har på forhånd en naturlig sympati for alle forslag, som styrker den private kontante opsparing, og derfor er vi også sympatisk indstillet over for det foreliggende. Men den foreslåede ordning er særdeles kompliceret og må betegnes som et vidtgående eksperiment. Det vil være uansvarligt at fare ud i dette eksperiment uden en nøje analyse af dets virkninger og omfang.

Det vil også være uansvarligt at vedtage forslaget uden først at inddrage de implicerede kreditformidlende instanser i forarbejdet. Det er med andre ord for tidligt at opfordre regeringen til at fremsætte forslag om de skattemæssige vilkår m. v. for værdisikret opsparing og finansiering.

Forslagsstillerne kan ganske vist henvise til redegørelsen fra det økonomiske råds formandskab fra december 1973, men det er efter vor vurdering et alt for løst grundlag at træffe så vidtgående beslutninger på. Formandskabet går f. eks. uden om låntagerens forhold og uden om den kendsgerning, at der blandt låntagerne vil være begrænset interesse for at anvende indeksregulerede lån

Vismændene skildrer i et skønmaleri alle

[Stetter.]

fordele for opsparingen, men undlader omhyggeligt en omtale af de vanskeligheder, som er forbundet med systemet. De herrer ser let og elegant bort fra de oprindelige sandheder i økonomien og i publikums normale adfærdsmønster. Nøjes man med som vismændene og forslagsstillerne at behandle indeksreguleret opsparing og finansiering teoretisk, ser principperne meget tilforladelige ud, men tænker man også i praktiske baner, kan systemet vise sig at være et stort illusionsnummer.

Vi kan med andre ord ikke anbefale forslaget i dets nuværende udformning. Forslaget går formentlig i udvalg, men et folketingsudvalg er efter vor opfattelse ikke egnet til at arbejde som en udredningskomité. Jeg er på det rene med indholdet i arbejdsgruppens redegørelse vedrørende indeksregulerede lån til almennyttigt boligbyggeri, men forslaget her rejser nye og uafklarede spørgsmål. Vi vil derfor i udvalget søge tilslutning til en opfordring til regeringen om at nedsætte en ekspertgruppe, der kan se på alle de praktiske tekniske spørgsmål, som knytter sig til forslagsstillernes udgave af en skattebegunstiget ordning.

Børge Johansen (CD):

De intentioner, der ligger bag dette forslag, har vores varmeste interesse, men vi må indrømme, at vi har ikke i vores gruppe været i stand til at gennemskue forslaget og overse de vanskeligheder, som vil kunne opstå ved gennemførelse af et forslag som dette. Derfor vil vi gerne vente med at give udtryk for vores fulde sympati med forslaget, indtil vi i et udvalg får nærmere belyst de problemer, det kan rejse. Økonomiministeren har nævnt nogle, hr. Glistrup har nævnt andre problemer, og nu har hr. Stetter også nævnt nogle. Vi vil gerne i udvalget orienteres nærmere om de vanskeligheder, der knytter sig til forslaget.

Morten Lange (SF):

Det er allerede nogle år siden, at socialistisk folkeparti tog spørgsmålet om indeksregulerede udlån op som et led i en, skal vi sige mere total inflationsbekæmpelse. Jeg kan allerede nu sige, at en af vore hovedbetingelser for at interessere os for denne sag er netop, at det ikke bliver en isoleret om-

lægning af et rentesystem, men bliver et bevidst og omfattende forsøg på at dæmpe inflationen. Det skulle der være al mulig grund til at føle sig inspireret til. Om ikke jeg var det før, så blev jeg det, da jeg hørte radio i går aftes og fik at vide, at nu kunne nye parcellusejere forvente en rente på de yderste pantebreve på 25-30 pct. Når der til kommer skikkelige afdrag, så er vores lånemarked efterhånden blevet en fuldstændig farce. Dette folketing kan simpelt hen ikke leve med det.

Vi må gøre noget ved — og så siger man: ved lånemarkedet. Ja, det må vi da også, men først og fremmest må vi gøre noget ved selve den inflationsmekanisme, som er i gang, og som ikke klares bare ved et indgreb som dette. Jeg synes, det bliver mere og mere tydeligt, at det, vi har brug for, er en total og samlet indsats imod inflationen, inklusive imod renteinflationen.

I de gode gamle dage på Shylocks tid, da lånte man nogle penge, og man betalte en eller anden leje, og når man så havde betalt denne leje, som man kaldte rente, leverede man på et eller andet tidspunkt pengene tilbage, og så var den sag ude af verden. Det foregik i klingende guldstykker, det var nemt. Vores system nu er jo temmelig langt derfra. Vi er udsat for en total renteinflation, som nærmest overgår det sædvanlige inflationstempo i samfundet. Det er derfor en af de faktorer, som givetvis må ind i en hvilken som helst samlet foranstaltning mod inflationen, som vi planlægger.

Foranstaltningerne er især interessante på boligområdet. Det forslag, vi i sin tid har været med til at arbejde på, stillede mod et statskontrolleret system i et lukket kredsløb, og et af de store spørgsmål, der allerede har rejst sig, og som efter min opfattelse er væsentligt, er: er det overhovedet muligt, er det klogt, er det fornuftigt, og er det forsvarligt at gå længere end til en sådan snæver ordning? Den vil være styrbar. Vi har fået udtalelser af Nationalbankens højtærede direktør, og vi har i øvrigt fået anbefalinger fra vismændenes formand. Det er forskellige råd, vi får fra vores økonomisk sagkyndige. Vi har i mit parti i hvert fald indtil nu været meget stærkt indstillet på, at det længste, man kunne gå, efter de oplysninger vi har, var at holde os til et lukket kredsløb, til et begrænset udlånsområde

[Morten Lange.]

og til en offentlig kontrol med hele det område.

Hvis vi går derudover, så er det, som jeg sagde det, i hvert fald helt nødvendigt, at vi søsætter disse ting sammen med en inflationskontrol i det hele taget, for det værste, der kunne ske, var, om vi søsatte en ordning af denne art og inflationen derefter galoperede videre i forstærket tempo. Så har vi virkelig lavet ris til vore efterkommeres bag, og det anses jo ikke for hverken klogt eller høfligt.

Jeg gentager, hvad jeg sagde indledningsvis, at søsat alene på et større område er det i hvert fald en fejltagelse. Vi savner givetvis endnu tilstrækkelige informationer om, hvorvidt et sådant system kan træde ind som en afløsning i hovedsagen af vor nuværende rentemekanisme. Socialistisk folkeparti har bestemt intet som helst tilovers for den nuværende ordning, men inden vi afløser den med noget andet, vil vi gerne have kigget meget grundigt på, hvorledes dette system må forventes at virke på lidt længere sigt såvel som på kort sigt.

Vi er altså interesseret i tanken. Ellers havde vi ikke fremsat den allerede for et stykke tid siden. Jo mere vi har arbejdet med den, jo mere er vi klar over, at der er en række problemer i den, som vi naturligvis må have belyst, også nogle problemer, som kan være af en sådan art, at vi mener, ordningen må begrænses meget stærkt. Men det forhindrer ikke, at vi kan gå ind i den undersøgelse, som i realiteten må blive resultatet af det forslag, der er fremsat, og se, hvor langt vi kan komme.

Jeg kan dog sige med det samme, at på det egentlige forbrugerlåns område er vores interesse for en låneordning af denne type særdeles begrænset. Der forekommer den os ikke at være særlig interessant.

Hr. Glistrups idé om, at nu skulle kontraktfriheden sættes i højsædet, forekommer mig bestemt ikke at være en fornuftig overskrift på dette forslag. Det er bestemt ikke vejen; hvis vi ikke har en offentlig styring

af et lånesystem af denne art, så vil misbrugerne formodentlig være temmelig meget tydeligere.

Så langt kan vi da strække os i vores velvilje — det manglede også bare, når vi selv tidligere har arbejdet for ideen — at vi meget, meget gerne ser forslaget gennemgået i et udvalg, men foreløbig ser det for os ud, som om de mindre, lukkede kredsløb er den sikreste måde at gå frem på. De spørgsmål, der kommer derudover, er socialistisk folkeparti i hvert fald i dag ikke i stand til at tage nogen endelig stilling til. Vi ser vanskelighederne, vi ser fordelene, men hvorledes balancen bliver, er ikke alene afhængigt af, hvorledes vi vurderer den økonomiske mekanisme, vi her har med at gøre, det er også afhængigt af den lovgivning, vi i det hele taget gennemfører i dette høje ting.

Jeg mener på den anden side, at det kunne give anledning til, at vi tager spørgsmålet om inflationsproblematikken op med betydelig styrke, for det er i hvert fald et problem, der hænger over vores syndige hoveder. Denne trussel imod hele vores pengesystem er af en sådan art, at det forekommer mig at være den mest realistiske påstand, at det, som hedder det klassiske kapitalistiske pengesystem, deriblandt prissætningen på den vare, der hedder penge, er lige på randen til et totalt sammenbrud. Det er jo ikke ukendt, at socialistisk folkeparti er særdeles interesseret i at erstatte denne mekanisme med en bedre. Om dette forslag vil kunne løse problemet, må vi se på. Jeg er ikke på forhånd overbevist om, at det giver den helt store, rolige løsning, men i hvert fald: jeg synes, det, der især er kommet i fokus, er utilstrækkeligheden af det system, som hr. Glistrup nu oven i købet mener skulle forstærkes med en kontraktfrihed, som ville kunne føre til det helt galoperende vanvid.

Det er på forhånd klart, at en række af de partier, der normalt beskrives som konservative i denne sal, meget stærkt har frarådet dette forslag. Det glæder mig naturligvis meget, i det omfang vi selv har taget positiv

[Morten Lange.]

stilling til det, men jeg tror nok, vi bliver nødt til alle sammen at lægge vore hoveder i blød, for stillingen er nok mere kompliceret og meget mere alvorlig på pengemarkedets område, end fremkomsten af dette forslag måske kan antyde. Jeg ser frem til en interessant udvalgsbehandling.

Det har været foreslået, at forslaget skulle behandles i det politisk-økonomiske udvalg. Jeg synes i og for sig, det er korrekt, men i så fald skulle man samtidig lade boligudvalget filosofere over det, for det er på boligområdet, at denne sag især er interessant. Der er jo intet som helst i vejen for, at tankerne kan behandles to steder, og det vil jeg da beskedent på nuværende stadium tilråde.

Vi kan altså tilsige forslaget en velvillig behandling præget af en dyb skepsis over for nogle af de muligheder, som forslaget kan byde på, men til gengæld præget af det håb, at vi i hvert fald på et snævrere område må kunne nå frem til gode resultater.

Jens Møller (KrF):

Vi er godt klar over i kristeligt folkeparti, at der er visse problemer forbundet med dette lovforslag. Hvis vi ikke havde været det i forvejen, var vi jo blevet det i løbet af debatten her. På den anden side mener vi, at der er så mange og klare fordele ved det, at det fortjener, at vi virkelig går ind i det og prøver på at få noget ud af det til gavn for os alle.

Jeg skal nævne nogle af de ting, vi virkelig synes er store fordele. Det vil gøre det muligt også for den lille mand at spare op på en sådan måde, at det, han sparer op, er værdisikkert. Det har jo hidtil været forbeholdt dem, der kunne spare så meget op, at de kunne sætte det i fast ejendom eller den slags ting.

Det vil også betyde, at fremtidens selvpensionister vil have mulighed for at få noget ud af deres selvpension, når den engang kommer til udbetaling. Der er vel ingen gruppe i dette land, der er blevet snydt og narret som netop selvpensionisterne.

Det vil ganske givet være med til at fremme den nødvendige opsparing, som vi skal bruge, og det vil være med til en normalisering af huslejen. For som det er nævnt, er der ingen tvivl om, at det vil give

en rente, der er betydelig lavere end den, vi kører med i dag. Når vi sammenligner med renten på andre lån, der er værdisikrede, så er det sikkert realistisk at regne med 3-4 pct. i rente, og hvad det vil betyde for huslejen, er jo ganske enormt. Det er rigtigt, at gælden er indeksreguleret, og at beløbet dermed vil stige efterhånden, men det vil jo kun stige i samme takt som lønudviklingen, og det vil altså sige, at lejen vil blive ved at være den samme andel af lønnen. Endelig er der jo også noget, der hedder, at lånene efterhånden bliver afbetalt, og på den måde kan huslejen alligevel komme ned efterhånden.

For det fjerde kan det gøres, uden at der skal ydes direkte tilskud fra det offentlige, det vil altså sige, uden at det virker på den måde, at andre borgere igennem deres skatter skal betale, hvad det koster.

Der ligger også i dette forslag en erkendelse af, at vi ikke kommer af med inflationen lige med det samme, og det synes jeg i og for sig er noget positivt. Vi skal naturligvis bekæmpe denne inflation så meget, som vi overhovedet kan, men det er jo i meget høj grad noget, der er afhængigt af forholdene i udlandet, og det er altid godt at være realistisk i den slags situationer og sige: vi kan lige så godt se i øjnene, at denne inflation får vi forhåbentlig dæmpet, men vi slipper ikke af med den i en årrække endnu, og så må vi indrette os efter det.

Vi er altså, som det fremgår af det, jeg har sagt, særdeles positive over for dette forslag, særlig ud fra den betragtning, at som det er nu, kan det i hvert fald ikke fortsætte. Hvis man tror det, så kan man prøve at spørge nogle af de mennesker, der er så uheldige at skulle ud på lånemarkedet i øjeblikket og låne penge til deres parcelhus. Mange af dem må gå fra husene på grund af den lave kurs og de høje renter. Vi må gøre noget ved det, og jeg tror, dette her vil være et instrument, der kan bruges. Vi vil meget gerne medvirke i udvalget til at få den bedst mulige udformning af dette forslag.

Kaj Hansen (DKP):

Vi kan ikke rigtig forstå, at socialdemokratiet vil lægge ryg til et forslag som dette. Vi synes, der i forslaget i virkeligheden ligger det, at i stedet for at sætte nogle nødvendige foranstaltninger ind mod inflatio-

[Kaj Hansen.]

nen, så siger man: vi må hellere indrette vores lånesystem efter den inflation, der er. Men man kan ikke ændre på temperaturen ved at indføre en ny temperaturskala, og man kan ikke værdisikre opsparingen ved at yde kompensation for pengeforringelsen, som det foreslås her, idet renten så vil modvirke indeksreguleringen, og så er vi jo lige vidt.

Jeg vil gerne se dette forslag i relation til det forlig, der er indgået mellem socialdemokratiet og det radikale venstre. Det siges jo i forligets afsnit 3, punkt 1:

„Der søges gennemført indekslåne- og finansierungsordning efter principperne i forslaget til folketsingsbeslutning. Det tilstræbes, at denne ordning bliver det fremtidige grundlag for finansiering af byggeri, herunder almennyttigt og privat udlejningsbyggeri.“

Når hr. Per Hækkerup for nylig stod heroppe og sagde, at denne låneordning vil ikke koste staten noget, betyder det så, at socialdemokratiet nu giver det sociale byggeri strikken og siger: Nu må man klare sig selv med en sådan ny låneordning, staten skal ikke fremover yde støtte til almennyttigt og socialt byggeri? Det vil jo være konsekvensen af gennemførelsen af det socialdemokratiske-radikale forlig på dette område i forbindelse med denne låneordning. Alene dette er mere end rigeligt til, at vi selvfølgelig må sige fra over for et sådant forslag, da vi fortsat ønsker, at staten yder fornuftige låneordninger til det sociale byggeri, og vi er inde på, at en sådan fornuftig låneordning må være en ren statslåneordning med en lav rente for dette byggeri.

Den eneste måde, man kan værdisikre opsparingen på, er ved at prøve på at få faste priser frem i samfundet, så små prisstigninger som muligt, men sådanne forhold har man efter min opfattelse kun i de socialistiske lande, fordi stabile priser hænger uløseligt sammen med en stabil vareproduktion, og i Danmark, hvor spekulanter og kapitalister af alle slags forstyrrer vareproduktion og omsætning, ja, dér sker jo disse meget store prisforskydninger, som vi oplever.

Vi synes også, at forslaget svinger sig op i helt eventyrlige højder, når man kommer til bemærkningerne, hvor det siges:

„Ved forslaget skabes realistiske mulighe-

der for, at opsparingen i pengeform kan bevare sin realværdi, og derved kan inflationen i fast ejendom bremses.“

Ja men der sker jo overhovedet ikke nogen opbremsning af inflationen; tværtimod giver man igennem sådan en låneordning så at sige inflationen grønt lys. Nej, det, der skal til for at standse op for inflationen, er helt anderledes ting, bl. a. et af de forslag, som vi har fremsat.

Forslaget tjener efter vor opfattelse kun til vildledning for småsparere og en øget administration, som banker og sparekasser nok skal sikre sig dækning for gennem forsøksrenten på indlån og udlån. Den eneste mulighed for en fast møntfod er i virkeligheden, at man nationaliserer hele den kreditgivningsinstitution.

Danske Bankers Fællesrepræsentation har tilstillet det politisk-økonomiske udvalg sine bemærkninger til det forslag, der er fremsat. Vi synes, at der er mange rigtige betragtninger i det, der her er kommet fra bankernes fællesrepræsentation. Jeg har særlig hæftet mig ved én side af sagen, som bankerne gør opmærksom på, og det er vedrørende udlejningsbyggeriet. Her siger man:

„For udlejningsbyggeriet vil indekslån betyde en lavere husleje i de første år, men til gengæld må huslejen nødvendigvis forhøjes i takt med de forøgede kapitaludgifter. Huslejen vil herved i løbet af en kortere årrække — afhængigt af inflationens styrke — i stadigt stigende omfang overstige lejen i det traditionelt finansierede udlejningsbyggeri. Medmindre staten i denne situation træder til med tilskud til de fra år til år stigende huslejer, vil resultatet blive en kraftig fraflytning med deraf følgende tabsrisiko for ejerne af de udstedte indeksobligationer.“

Man må nok se en sådan situation i øjnene. Det er i virkeligheden lidt af en illusion at tro, at renten bliver billigere, fordi man får en lav indflytningsleje, der så stiger i takt med inflationen i samfundet og på et givet tidspunkt i løbet af få år fører til sådanne huslejer i særdeleshed i det almennyttige byggeri, at det kan ende med en sådan katastrofe, som Danske Bankers Fællesrepræsentation udtrykker bekymring for.

Det er klart, at et sådant forslag kan vi ikke medvirke til, og vi synes, det giver befolkningen falske illusioner, når man ser den lave begyndelsesleje. Vi vil kraftigt advare

[Kaj Hansen.]

mod, at folk overhovedet optager sådanne lån. Hvem kan overskue situationen bare om 10 eller 15 år? Man regner i disse forslag med en inflation på ca. 10 pct. om året, men der er jo ingen i denne sal, der kan garantere, at den ikke bliver 20 pct. eller mere. Derfor vover man sig i virkeligheden her ud på det dybe vand. I stedet bør man på en helt effektiv facon tage inflationsproblemet op fremfor at begynde at lave låneordninger, som svarer til den inflation, vi har i dag.

Poul Westergaard (DR):

I retsforbundets gruppe stiller vi os ret lidenskabsløst, skal vi sige positivt lidenskabsløst, til det foreliggende forslag. Vi kan ikke i princippet have noget imod, at der skabes lovmæssige rammer for en sådan ny opsparingsform, der kan konkurrere med investeringerne i faste værdier som omtalt i bemærkningerne til forslaget. Hvis man får en sådan konkurrence, vil det af flere grunde være hensigtsmæssigt.

Men interessen for dette forslag og for alternative muligheder for værdisikret investering må jo altså ses som en uundgåelig konsekvens af, at dette ting øjensynlig — sådan må man forstå det — har opgivet at komme den galoperende inflation til livs, og det er vi bestemt ikke lidenskabsløse over for.

Nu er det, som dette forslag drejer sig om, jo noget med skatteregler. Vi tør ikke udelukke, at en indeksreguleret opsparingsordning med de skattebegunstigelser, der omtales her, i forhold til gældende kendte opsparingsordninger vil vække nogle sparerers interesser.

Derimod synes jeg nok, vi må være mere usikre med hensyn til, om der vil være en tilsvarende interesse for den anden side af sagen, for at optage lån på de skitserede vilkår, der jo begrænser fradragsmulighederne i forhold til gældende regler for lånoptagelse. Man kunne godt forestille sig, at interessen ikke her ville være så stor, medmindre man da satser på det, der har været bragt ind i debatten, nemlig at staten på et eller andet tidspunkt træder til med klækkelige tilskud. Det er jo en forudsætning — sådan har jeg forstået det — at der ikke skal investeres statsmidler, det siger man, i ordnin-

gen, og jeg har også forstået det sådan, at der ikke kan præsteres større indlån efter disse regler, end der efterspørges til udlån, og omvendt; der skal være en eller anden form for balance.

Det synes jeg rejser spørgsmålet, om den påtænkte nye værdisikrede finansieringsordning tænkes påtvunget bestemte byggeformer i dette land. Jeg synes ikke, det helt klart fremgår af bemærkningerne til forslaget eller den skriftlige fremsættelse, om der ligger sådan nogle tanker bagved, og derfor vil jeg gerne have forslagsstillernes bemærkninger til dette spørgsmål.

Vi synes — og det er jo også kommet til udtryk fra andre sider — at det egentlig er skammeligt, at vi skal beskæftige os med en sådan lovgivning, der så klart bygger på den forudsætning, at inflationen vil fortsætte. Det ville have været rimeligere, om dette ting brugte sine kræfter på en effektiv indsats imod selve inflationen i stedet for på disse forskellige lapperier og afværgeordninger for forskellige grupper, brugte dem over for selve inflationens uvæsen, selve inflationens årsager. Man kan godt forestille sig et hav af forskellige måder at værge sig på over for dette inflationsbedrageri, men det er kun at flytte problemet fra den ene til den anden i et uendelig langt sammensurium; man må have selve inflationen bekæmpet. Det vil kræve en indsats på en masse områder, det ved vi godt: hele den offentlige udgiftspolitik og skattepolitik, hele den øvrige boligpolitik og ikke mindst den forsømte jordpolitik. Det er på disse fundamentale områder, der først og fremmest tiltrænges en indsats.

Jeg har lyttet med interesse og opmærksomhed til de, synes jeg, saglige indvendinger, som økonomiministeren fremkom med her, og jeg synes ligesom hr. Per Hækkerup og ligesom økonomiministeren, at det er en god idé med en grundig drøftelse af dette forslag i udvalget, en særdeles grundig udvalgsbehandling, inden dette ting pålægger regeringen at fremsætte et egentligt lovforslag på dette område, som vi kan tage stilling til.

Ordføreren for forslagsstillerne (Dahlgård)
(RV):

Der har i den senere tid været adskillige, der har spurgt mig, om en låntager og en

[Dahlgaard.]

långiver da ikke kan aftale indeksregulering af de lånebeløb, der er dem imellem, uden at nogen blander sig i det, og uden at staten beskatter indeksreguleringen det forkerte sted. Svaret er vist, at der i bedste fald er nogen uklarhed om det.

En landsretskendelse fra 1969 tyder på, at når der er tale om et direkte forhold mellem låntager og långiver, skal et indekstilleg til en fordring allerede i dag efter gældende regler ikke beskattes som indkomst hos långiver og kan ikke fradrages af låntager ved opgørelsen af hans skattepligtige indkomst; til gengæld kan reguleringsbeløbet i princippet indregnes i det beløb, der er grundlaget for skattemæssige afskrivninger. For så vidt er alt jo godt, og man kunne sige, at så er tingene sådan, som forslaget går ud på at de skal være.

Der kan imidlertid næppe være tvivl om, at der er behov for at få slået princippet fast i positiv lovgivning, hvis indeksregulerede vilkår for opsparing og finansiering også skal finde sin plads blandt de kreditformidlende institutioners tilbud til deres kunder og dermed få en virkelig betydning i samfundet.

Det er ikke muligt at forsvare de vilkår, man i dag byder dem, der sparer op i pengeform. Gennemsnitsborgeren med gennemsnitsindtægt og gennemsnitsskat skal i dag have i hvert fald mellem 30 og 40 pct., måske mere, i årlig forrentning af sin pengeopsparing, hvis han skal have noget tilbage, efter at skatten har taget sit og den herskende inflation har taget sit. Det er klart, at hermed er vi faktisk allerede nu ude i så barokke tilstande, at en liberal økonomi vanskeligt kan fungere. Inflationen medfører en kompromittering af økonomiske handlingsmønstre, uden hvilke et liberalt samfund og en liberal økonomi i hvert fald ikke i længden kan bestå. Det gælder opretholdelsen af en personlig opsparing, og det gælder opretholdelsen af normale vilkår for langtidsinvesteringer, særlig på boligområdet.

Vi har pristalsreguleret næsten alt mellem himmel og jord, vel at mærke på områder, hvor pristalsregulering fører til forstærket inflation. Vilkårene for opsparing i pengeform bliver derimod ikke pristalsreguleret, skønt der netop herved kunne gøres en ind-

sats mod inflationen. Derfor er den personlige opsparing for lille, og derfor må man gribe til tvangsmæssige midler for at sikre den samfundsmæssigt nødvendige opsparing.

Blandt disse tvangsmidler er opretholdelsen af et i international sammenligning stort skattefinansieret overskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget jo det vigtigste. Men der kan være grund til også at nævne tvangsopsparingen, der skal opkræves til efteråret, samt endvidere den omstændighed, at enhver tankegang omkring sådan noget som økonomisk demokrati efterhånden drejer sig om, hvordan man kan se sit snit til at gennemføre tvangsmæssige opsparingsordninger af den ene eller den anden art. Det er alt sammen en pris, der må betales, fordi den frivillige pengeopsparing har for ringe vilkår her i landet.

Hvad angår finansieringen af udlejningsbyggeri, var venstre for et år siden med til sammen med de konservative og de radikale at kræve ligestilling mellem almennyttigt og privat byggeri, og på en sådan måde, at statstilskud til byggeriet kunne afskaffes. Med det forslag til folketingsbeslutning, vi behandler her i dag, sammenholdt med SR-aftalen om et boligpolitisk oplæg skulle dette i og for sig nu være inden for synsvidde. SR-aftalen går ud på, at det private og almennyttige byggeri, der sættes i gang i den kommende tid, til sin tid skal kunne finansieres på indeksvilkår efter den foreslåede ordning og altså uden statstilskud. For 8.000 almennyttige boliger årlig i de kommende 3 år foreslås udspændt et sikkerhedsnet i form af rentesikring til 4 pct. Det skyldes den naturlige usikkerhed over for indeksordningen, der endnu ikke er etableret, og som jo ikke møder udelt politisk tilslutning. Men det er hensigten, og det er forventningen, at sikkerhedsnettet ikke skal bruges. Realkreditinstitutionerne er, så vidt jeg har forstået det, også ved at være færdige med de praktiske forberedelser, så de kan markedsføre indeksregulerede opsparings- og finansieringsordninger, når den fornødne lovgivning er gennemført.

Regeringens svar på alt dette er uklart, og så vidt jeg kan forstå, går det nærmest ud på, at man trods alt foretrækker at opretholde særbeholdninger for det almenyttige byggeri, om end et byggeri af ned-

[Dahlggaard.]

skåret omfang. Der er efter min mening ikke megen konsekvens i dette standpunkt, og jeg finder ikke, det er særlig rimeligt og i hvert fald ikke hensynsfuldt over for det private udlejningsbyggeri.

Det er naturligt, at der knytter sig usikkerhed til en reform som den, der her er tale om. Man har praktiseret lignende ordninger i en række udlande, og mange steder har man forladt dem igen. Det gælder f. eks. Finland, hvor man har haft en sådan ordning i 10-15 år, har forladt den og nu overvejer, om man skal indføre den på ny. Baggrunden har i de tilfælde, hvor jeg har kunnet efterspore det, været, at det offentlige har blandet sig i ordningerne, bl. a. finansielt.

Socialdemokratiets og det radikale venstres forslag til folketingsbeslutning lægger meget klart op til, at indeks- og finansieringsordningen skal være helt i privat regie; hver formidlende institution skal have balance mellem indeksregulerede indlåns- og udlånsarrangementer. Det er derved, man sikrer, at rentedannelsen for indeksslån sker på et uforfalsket grundlag, og at man bl. a. undgår nogle af de misbrug, som hr. Stetter nævnte muligheden for. Da indeksbetingelserne nok umiddelbart mere vil tiltale dem, der sparer op, end dem, der låner, er der grund til at vente en forholdsvis lav realrente af indeksslåne. Det økonomiske råds formandskab forudsiger en lav, men dog positiv rente. Det er jo ikke sikkert, den bliver så forfærdelig meget positiv, for i dag må de fleste som tidligere nævnt i realiteten nøjes med negativ forrentning af deres pengeopsparing, og på den baggrund er jo selv en 0-forrentning af indekssvilkårene at foretrække.

Der kan stilles mange spørgsmål om, hvordan eksistensen af en værdisikret opsparings- og finansieringsordning på frivilligt grundlag kan tænkes at ville påvirke kapitalmarkedet som helhed. Det er jo efterhånden sådan, at selv liberalt indstillede partier får, hvad skal vi sige, en usikker fornemmelse i maven ved tanken om forholdsregler, der kunne få vigtige dele af det økonomiske liv til at fungere normalt, dvs. på samme måde, som hvis der ikke var inflation. Mens sparekasser og realkreditinstitutioner, så vidt jeg har forstået det, indtager en

nøgtern holdning over for tanken om, at man søger frem ad den vej, der her er foreslået, går bankerne stærkt imod. Langtidsengagementer er jo heller ikke bankernes speciale.

Jeg tror, man blandt bankerne skulle gøre sig klart — og det gælder måske også enkelte, der har haft ordet her i salen — at det, der ikke er let at forsvare, er de nuværende tilstande, som bl. a. er karakteristiske ved, at bankerne i realiteten kun yder deres indskydere en negativ forrentning.

Jeg tror, det vil vise sig, at indeksordningen har en betydelig, men dog afgrænset plads på kapitalmarkedet. Dens funktion vil blive at koordinere interesser og dispositioner mellem dem, der foretager langtidsopsparing, og dem, der foretager langtidsinvesteringer, særlig i boligsektoren. Ordningens styrke er, at den er markedsorienteret, at den baseres på frivillighed i alle led, og at den derfor kan tilpasses den økonomiske udvikling løbende, samtidig med at man undgår de mange problemer, som en manipuleret ordning i statsregie ville rejse.

Lad mig slutte med at sige, at det er klart, at indeksopparings- og finansieringsordningen, hvis den nogen sinde kommer i gang, vil omfattes af myndighedernes interesse og eventuelt regulerende virksomhed, og derfor er der måske grund til at pege på, at en revideret kreditformidlingslov ville være i stand til at regulere både udbuds- og efterspørgselsforholdene i relation til den indeksregulerede sektor af kreditformidlingen, såfremt der skulle være brug for det.

Jeg takker for den interesse, der har været for forslaget, en interesse, som man vel kan sige har været større, end den normalt er for forslag, der er forsynet med romertal. Det er et forslag til folketingsbeslutning, det er ikke et lovforslag, og det er netop udtryk for, at der er noget, der skal tænkes igennem i et grundigt udvalgsarbejde, der gerne skulle ende med, at man går i aktion.

Glistrup (FP):

Systemet med pristalsreguleret opsparing og finansiering blev af hr. Jens Møller skildret i rosenrøde vendinger, formentlig langt rosenrødere, end den praktiske erfaring giver hjemmel for. Til gengæld tør det nok siges, at hr. Kaj Hansen fik den rosenrøde farve til at falme, da hr. Kaj Hansen med begej-

[Glistrup.]

string citerede de helt rigtige bemærkninger, som er fremkommet fra Danske Bankers Fællesrepræsentation, og som lige præcist rammer igennem de optimistiske, alt for optimistiske forhåbninger, som hr. Jens Møller gjorde sig.

Vi oplevede da også under debatten, at hr. Morten Lange udtrykte alvorlig bekymring for sygdommen i den liberale økonomi, der fører til pantebrevsrenter på 25, 30, 32 og 35 pct. — noget, som hr. Dahlgaard fandt man under de givne omstændigheder måtte acceptere. Hr. Morten Lange opfattede det, som om vi skulle lave en ambulancetjeneste for denne syge, liberale økonomi, men havde dog det ene forbehold, at det hele måtte ske således, at det medførte inflationsbekæmpelse. Jeg føler mig ikke et øjeblik i tvivl om, at vi kan finde mennesker med nationaløkonomiske eksamener, som kan gå ind i lange disputer om, hvorvidt et system som dette kan være inflationsbekæmpende, eller det omvendt kan være inflationsfremmende, men sandheden er jo ret givet, at det virker såmænd hverken et hak den ene vej eller den anden vej i relation til de problemer, som hr. Morten Lange bekymrede sig om. Skal vi virkelig bekæmpe inflationen i dette land, så har vi kun ét middel her i folketinget, nemlig at reducere omfanget af den offentlige sektors økonomi, reducere indkomstskatten. Det er derfra, den virkelige inflationsstrøm, som vi kan beherske herindefra, udgår. At der så også udgår inflationsstrøm fra udlandet og fra den måde, arbejdsmarkedet naturligt arbejder på og må arbejde på, det er en helt anden snak. Men jeg tror ikke, at dette forslag på nogen måde kan tages til indtægt hverken af den, der vil bekæmpe inflationen, eller af den, der måtte ønske at fremme den.

Hr. Stetter og hr. Kaj Hansen tog hinanden i hånden i barnepigebekymring for de stakkels låntagere, som ikke kan overse inflationens styrke og derfor bliver misfornøjede, når årene er gået og de ser, at de efter et pristalsreguleret lånesystem skal betale så meget mere. Det kan selvfølgelig lyde smukt, at vi skal til at passe på, at folk ikke indgår hasardkontrakter, som de ikke kan overse, men sandheden er simpelt hen, at der er endnu mere hasardkontrakt i at gå hen og sætte sine 25-ører eller 5-kroner ind

på en sparekassebog, for også her spiller man hasard: bliver inflationen 8 pct., eller bliver den 20 pct. pr. år i de år, man lader sine penge stå i sparekassen? Derfor er der i virkeligheden ikke noget særligt hold i de bekymringer, hr. Stetter og hr. Kaj Hansen nærede.

Jeg tror nok, vi må sige, at det, der må være konklusionen af denne debat, er, hvad økonomiministeren sagde i sit første indlæg: forslaget fortjener en omhyggelig overvejelse i udvalget, men nogen patentløsning er det bestemt ikke.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Dahlgaard*) (RV):

Hr. Glistrup sagde, at dette forslag, hvis det blev gennemført, såmænd hverken ville påvirke inflationen i den ene eller den anden retning. Det tror jeg nu nok, men det er ikke det ene afgørende. Det, at der er inflation, det er jo ikke blot et udtryk for, at alting bliver dyrere regnet i penge. Det er også udtryk for, at der sker en ændret resourceanvendelse, og den kan man godt øve indflydelse på ved dette forslag, selv om inflationen muligvis skulle løbe videre. Blandt andet kunne der ske den ændring ved det, at der ligesom i et samfund uden inflation skete en større privat opsparing, idet man i ringere grad jog folk til at gældsætte sig og placere deres penge i de objekter, som det nu engang er populært at erhverve ved gældsætning.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Jeg tror ikke, hr. Dahlgaard har ret i det sidste, han sagde, idet ethvert gældsforhold kræver en kreditor og en debitor. Det var det samme som at spørge: er der flest mænd eller kvinder, der er gift? Der er akkurat lige mange, og derfor er betragtningen ikke rigtig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det politisk-økonomiske

[Formanden.]

udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om lægemidler.

Formanden:

Der er til dette valg anmeldt en valggruppe bestående af socialdemokratiets, det radikale venstres, det konservative folkepartis, centrum-demokraternes, kristeligt folkepartis og venstres medlemmer, i alt 126 medlemmer. Der er endvidere anmeldt en valggruppe bestående af fremskridtspartiets og Danmarks retsforbunds medlemmer, i alt 32 medlemmer.

Valgt blev: *Egon Jensen, Auken, Camre, Eva Gredal, Kampmann, Kirsten Sparre Andersen, Karlskov Jensen, Edele Kruchow, Dagmar Andreassen, Karen Thuroe Hansen, Hagen Hagensen, Jes Schmidt, Bracher, Erleendsson, Klausen, Kaj Larsen og Kurt Brauer.*

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Retsudvalget:

Udtræder: Moe

Ny stedf.: Birgit Busk

Boligudvalget:

Udtræder: Moe

Ny stedf.: Birgit Busk

Forsvarsudvalget:

Udtræder: Moe

Nyt medl.: Birgit Busk

Kirkeudvalget:

Udtræder: Moe

Nyt medl.: Birgit Busk

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 20. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Grønberg.*
- 2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Grønberg.*
- 3) *Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.*
- 4) *Spørgsmål til ministrene.*
- 5) *Første behandling af:*
 - Forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. [af Ritt Bjerregaard m. fl.].
- 6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om kommunal og amtskommunal administration m. v. (Bekæmpelse af dobbeltadministration).

Mødet hævet kl. 17.15.